

DRUŽINSKI PRIJATELJ

poučno-zabavni list s podobami za slovenske družine.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in četrti petek
v mesecu.

Naročnina je za vse leto 3 K., za pol leta 1 K 50 st. Posamne številke po tobakarnah stanejo 10 st.

Dopise, naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati pod
naslovom: Uredništvo (oziroma uprava) „Druž. Prijat.“

Rojanu pri Trstu, števil. 3.

Poštno-hranilničnega računa števil. 864.139.

Na III. slov. katoliški shod v Ljubljano!

Torej nas pojde vendarle precejšnje število tudi Slovencev iz Trsta in tržaške škofije na III. katoliški shod v Ljubljano. Iz raznih vzrokov se ne moremo odpeljati vsi skupaj. Nekateri se odpeljejo že v soboto predpoldne z vlakom ob 9 uri 55 minut, drugi s poštnim vlakom o polnoči, nekateri duhovniki pa ne morejo pustiti svojih duhovnij pred pondeljkom zjutraj. Vsem pa je isti cilj in isto sveto navdušenje.

Vsem onim, ki so se zglasili v našem uredništvu, smo poslali že v torek vstopnice na dom. Istotako smo poslali vsem udeležencem lep slovenski znak, kojega naj izvole precej pri dohodu v Ljubljano pripeti na prsa. Znaki imajo na bellem traku naslov «Trst».

Vsem vdeležnikom brez izjeme pa priporočamo sledeče:

Vsak udeleženec naj ima kako društveno znamenje, ako le mogoče slovensko trobojnico.

Vsi udeleženci naj v Ljubljani izstopijo na južnem kolodvoru.

Takoj naj se uvrste po štiri in štiri in naj tako korakajo v Alojzijevišče.

Vse zastave se nosijo na čelu s posameznim vlakom došlih gostov, zato naj zastavonoše takoj po dohodu vlaka stopijo na čelo udeležencem.

Pred vhomom v «Alojzijevišče» naj imajo udeleženci radi lažje kontrole že pripravljene vstopnice, katere samo pokažejo, a ne oddajo. Ako le mogoče, naj udeležniki že doma kolekujejo vstopnice z narodnim kolekom.

Po sbodu je obed v raznih gostilnah. Pri tem naj se ozira na gostilne, ki so naročnice

na „Slovenca“, in ki so v „Slovincu“ primerno objavljene. Kdor se se ni zgledil pri pripravljalnem odboru za skupno kosilo, naj si izbere eno teh gostiln, a naj takoj sporoči po dopisnici dotičnemu gostilničarju, koliko gostov iz posamezne župnije pride k njemu. Potem naj se gleda, da gre toliko gostov res v dotično gostilno, da gostilničar ne bo imel škode.

Oni, ki še ne poznajo Ljubljane in si jo žele ogledati, naj pridejo v nedeljo 26. avgusta od 2. do 3. ure v „Alojzijevišče“, nakar jih spremlijo po Ljubljani posebni voditelji. Pripravljalni odbor bo skrbel, da bo odprt tudi deželni muzej. Po ogledovanju se vsi udeležniki podajo v „Union“ na ljudsko veselico.

Kdor želi kakih pojasnil, jih dobi v «Pisarni katoliškega shoda», ki bo v nedeljo v „Alojzijevišču“, od nedelje zvečer dalje pa v „Unionu“.

Določite v Vaši župniji med udeležniki par mož rediteljev, ki naj pazijo, da se vse vrši po tu danih navodilih. Udeležniki iz ene župnije naj bodo vedno kolikor mogoče skupaj. Tako bo vladal na shodu najlepši red!

Nekaterim tržaškim udeležencem smo na željo že preskrbeli prenočišče in jim to tudi naznanili.

Po končanem shodu se odpeljejo v sredo zjutraj nekateri Tržačani na Brezje, Bled in Višarje ter se povrnejo po novi državni železnici nazaj v Trst.

Na veselo svidenje v Ljubljani!

SOSIEDOVA MARJETICA.

(Ljudska povest. — Spisal Starogorski.)

(Konec.)

XI.

Petkov Tone je vsekako zvohal, da gleda Žagarjev sin nekako za Marjetico. Opazil je to že prej videvši pa, da jo je snubil Martin, je mislil, da se je zmotil. Tem bolj je bil prepričan sedaj. Žagarjev sin je po onem znanem pogovoru z očetom pogosto govoril z dekletom. Prepričal se je tudi, da se ga dekcle ne ogiblje.

„Hm, sedaj je čas, da delam. Tukaj mora že imeti zagotovljeno doto, ker Žagar ne bo jemal ženske meni nič, tebi nič. Pri Martinu je bilo drugo. Tam sem zamudil in dobro je, da sem. Bo vsaj videl, da ne govorim zastonj. To mu bodi kazeno“

Šel je k Ribnikarju.

„Česa hočeš zopet!“ se razjezi ta.

„Ne jezi se, lopov“, odvrne Tone. „Vem da me hudo gledaš. Ampak, ako imaš pamet, me vidiš danes zadnjič pri sebi.“

„In to je?“ nastavi Ribnikar uho.

„Potrpi, ali si padel s črešnje? Marjetica rabi doto!“

„Kaj mi gre mar?“

„O gre, prijatelj! Le poslušaj! Marjetica je ono dete, kojemu si ti vzel stariše in premoženje. Rešil sem jo ciganov, pri tem pa dobil to le znamenje“, pokaže glavo.

Ribnikar se je spustil na stol.

„Nikar ne ječi, kakor bi ti vrage trgali dušo. S tem zadostiš nekoliko svojim grehom, ako vrneš siroti njeno imovino. Kar je njeno, je njeno!“

Ribnikar mu po daljšem molku našteje sto bankovcev po sto goldinarjev.

„To imaš in daj mi mir!“

Tone ga pogleda. Nato mu vrže bankovce v obraz in reče razjarjen.

„Beračem se da taka dota, a ne trgovčevi hčeri. Petkrat toliko boš dal!“

„Nikoli!“ zavpije Ribnikar.

„Pa dobro! Imam pravico, da bi zahteval še več, ker bi lahko imela več ako bi ti s svojimi krvavimi rokami ne posegel vmes. Bila bi lahko kaj drugega, ne pa kmetsko dekcle. Hm, če nočeš dati tako, boš pa dal drugim potom“, reče Tone in vstane.

„Sedi!“ zakliče Ribnikar „Zakaj zahtevaš toliko denarja. Te svote nimam!“

„Nimaš?“ se zareži Tone. „Imaš še petkrat več. Misliš da ne vem?! Trgovci ni bil revež“

„Ne govori mi vedno o tem, Tone“, de s prosečim glasom Ribnikar. „Glej, jaz odidem od tod, ne išči me in pusti moje ime pri miru. Od-

pusti mi, kakor je odpustil Križani svojim sovražnikom. Pokorim se dovolj, oh, da bi ti vedel!“

„Radi mene idi, kamor hočeš, de rahlo Tone. Nisem te izdajal in te ne bom! Samo revno hčer svojih žrtev moraš osrečiti, potem pa bodi mir tvoji duši! A to moraš!“

Ribnikar mu je dal 10tisoč goldinarjev. Tone jih je spravil in mu molče podal roko.

„Bodi mir tvoji duši! Bodi ti odpuščeno v imenu onih! Odpusti naj ti še Gospod!“

Revčku sta zalesketali solzi v obeh in naglo je odšel iz sobe. Ribnikar pa je zaihtel in menda prvič po dolгих letih so solze močile njegov obraz. Bile so solze kesanja.

„Zdi se mi, da se je jel topiti, je momljaj domov grede, Petkov Tone „Daj Bog, da ne ostane Faraon! Moja pota bodo menda tudi kmalu končana. Le eno še naj doživim!? Naj vidim srečno in preskrbljeno Marjetico! Potem pa grem rad k nesrečni sestri in svaku z veselo novico, da sem dobro rešil svojo ulogo!“

Doma je zaprl denarje v skrinjo

In v staro srce se je vselil čuden nemir. Vedno se je bal da ga kdo ne okrade. Veckrat je skočil po noči na noge.

„Dvema gospodoma res ne morem služiti! Hvala Bogu, da nisem bogat! Moral bi v resnici znoreti! Gledati hočem, da se kmalu rešim tega nemirneža“.

* * *

Ribnikar je prodajal svoje posestvo. Ljudje so se čudom čudili.

„Čemu?“

„Zakaj?“

„Kako to?“

Ker je imel kose na lepih legah, so se ljudje pipali za to ali ono parcelo.

Žagar sam je kupil senožet, ki je mejila ob njegovo posestvo.

Za mesec dni ni bilo Ribnikarja več v vasi. Odšel je s sinom, kam, tega ni povedal. Pravili so, da v Ameriko. Anica namreč je dobila od tam pismo.

Pisal ji je Anza parkrati, potem pa je še to izostalo. Nū, dekcle ni pravilo nikomur o tem, a česar ljudje vsega ne zvedo! Solzila se je, ko je bila sama.

Vrsta je bila na Marjetici, da jo tolaži. Govorila ji je, da naj ga pozabi, pokazal je, kako jo je rad imel. Ni prestal skušnje, zato ni zlato. ampak le bleščeča malovredna stvar

In Anica si je res kmalu izbila tugo iz srca. Nekaj že zato, ker je bil zase proti njej, nekako surov in oduren

Ko so se nekoliko ohladile stopinje za Ribnikarjem to se pravi, da so ga ljudje pozabili —

to se kmalu zgodi — je prišel nekega večera Petkov Tone k Žagarjevim. Prosil je Toneta, naj skoči po Marjetico in njeno mater.

Ko prideta, reče Petkov Tone :

„Blaga žena! Najprej srčna hvala za to, da si to dete izredila, pošteno in dobro!“

Žagarjevi in mati Marjetice so začudeni gledali.

„Čudite se vsi“, nadaljuje Tone in pokaže glavo.

„Se ne spominjaš neke vasi in mline, kjer so me pobili cigani in sem te prosil, da vzameš dete?“

„Oh, ti si tisti!“ je vskliknila žena. „Večkrat sem mislila na to. Ampak čudno si spremenjen!“

„Gotovo. Rana mi je spačila obraz, potem sem se pa še nosil tako“. Obrnjen k Žagarjevim, ki so vedno bolj strmeli reče: „Jasno vam bo vse, ko povem svojo povest.“

Tone je pripovedoval vse, kar mi že vemo, le z razločkom, da se je vse to vršilo Bog ve kje. Zamolčal je ime Ribnikarja, a nekako slutili so, kdo je tisti neznani ropar. Ženske so se solzile radi nesreče Marjetice. Ta je bila vsa bleda.

„Sedaj ni čas žalovanja, ampak čas radovanja. Obljuba me veže, da ne povem imena tistega, ki je kriv vsega tega. Ker se je spokoril, sem mu odpustil v imenu tvojih roditeljev in v imenu tvojem. Upam, da se strinjaš Saj je Gospod učil odpuščati! — Tukaj pred Vami oče Žagar in pred vsemi sem povedal to, da v trenutkih ko bi zopet kak nepoklican kaj govoril nastopite potom pravice. Tukaj, Marjetica, je tvoja dota. Desettisoč vrača spokorjenec, dve tisoč pet sto je v hranilnici. Tu je knjižica. To so denarji tvoje matere. Ona jih ni pozabila, jaz jih nisem zapravil! Tvoji so! Da mi bodete na celi stvari verjeli, tu so dokazi. Vzel sem mu jih nekoč skrivaj — Bog mi že odpusti to tatvino — da bi v slučaju zoperstavljanja prinesel črno na belem. Na samega sebe se nisem smel zanašati, ker so me itak držali za bedaka.“

To je rekel z grenkim nasmeškom

„Shranite te dokumente, oče Žagar. Po ne potrebnem jih ne izdajajte v javnost, ali pa jih vnicite.“

Marjetica ni vedela ali bedi ali sanja. Pred njo so ležali denarji.

„Nū, shrani si to, kaj gledaš“, reče Tone. „Ali ne verjameš? Jaz sem tvoj ujec; hm, malone se me moraš sramovati, to je res!“

Marjetica je objela na te besede svojega ujca in zaplakala kakor dete. Tudi drugi so bili ginjeni. — Na prošnjo dekleta, je Žagar shranil denarje, da jih naloži v hranilnico k drugim.

„Shranim jih že, hm“, se je muzal Žagar, „a mislim, da boš kmalu tirjala. Naj se le malo zve ta stvar! Potem bom pa vračal!“

„Menda ne bo treba“, se je sedaj namuzal Petkov Tone in si jel basati pipo.

Starec ga je pogledal, sin se je ozrl v stran.

Žagar da prinesiti vina in mati mora skuhati klobase

Hočemo ga malo Marjetica na tvoje zdravje in srečo. Za dežjem pride solnce. Bog te živi! Pa tudi tebe skrben varuh sirote“, de Tonetu. „Nisi bil zastoj na glasu, kakor nekak čudak!“

Čaše zazvene in še dolgo se ni razšla vesela družina.

* * *

Po vasi in daleč okrog se je mahoma zvedelo, da je Marjetica prav za prav hči bogatega trgovca, ki ji je sedaj poslal doto. Drugi so zopet pravili, da je Petkov Tone izkopal nekje zaklad in ga dal pod tem imenom dekletu.

Govorili so različno in zmešano, da je končno nastala kakor nekaka pravljica o zakletem gradu. Hvalili so dobro ime Toneta, drugi se zopet rogali češ: sam je potreben.

Žagarjevi, ki so vedeli, kako je, so se smejali. Istotako mati Marjetice. Cenjeni bralec mi bo že oprostil da to dobro ženo še tako imenujem.

Tako je nastala zanimiva pravljica, katere mi pa žal radi prevelike obširnosti ni bilo mogoče zbrati.

Petkov Tone je bil nekak junak in je hodil zadnje čase vedno omotan v vinskem duhu. Godilo se mu je dobro, kakor je sam pravil

In beračica? Ta je imela posla. Nekoč je materi Toneta pravila, kako se vse čudi Marjetici.

„Bog skrbi za sirote!“ je odvrnila Žagarjevka.

„Slavljeno Njegovo ime! Toraj je vse to res!“

„Glej, glej, ali nosi sedaj kaj?“

„Kakor prej, pohlevno in ponižno! Marjetica je dobro dekle!“

„Resnica. To vem jaz najbolje! Vselej mi je dala kaj! Nū, sedaj že dolgo nisem bila pri nji. Gostija bo menda tudi kmalu!“

„Ne vem nič! Koga bo vzela?“

„Hm, ali ne veste“, gleda zvedavo Žagarjevko. „Ljudje pravijo, da gleda vaš Tone za njo?“

„Tako? In jaz ne vem nišesar?“ se je navidez čudila ženica.

„Taki so otroci dandanes! Vse za hrbtom starišev.“

Petkov Tone je slučajno slišal ta pogovor, ki se je vršil pred vežnimi vratmi. Šel je tiho, vzal korec vode in jo zlil nad glavo beračice.

„Še mačka!“

Urša je hotela zavpiti. Videč Toneta jo je pobrala brez besede.

„Dober dan, pozdravi režeč se Tone. „Lepo zabavo kaj?“

„Ta je prava ta!“ odvrne Žagarjevka. „Jezik ji leti, kakor kolovrat!“

„Hm“, je djal Tone in pljunil, nato pa šel naprej.

Nekoč se je napotil v Dol.

„Moram videti, kaj delata Martin in Mina. Mogoče, da zabranim domač prepir!“ Nekaj ga je pa gnala tudi radovednost.

Dolgo te že ni bilo k nam, Tone, ga je pozdravila Mina.

„Ni bilo časa!“ odvrne ta.

„Si iskal doto Marjetici, je li?“

„Kakor se vzame! Okroglih dvanajst tisoč ni šala in ne bi niti tebi škodovali“, se je zarežal Tone.

„Jezasta“, je udarila starica z rokama. „Tedaj je le res, kar ljudje govorijo. „Ni sem jim verjel!“

„Res, res! In dekle ni takšno, kakor si ti mislila, ampak poštenih, uglednih starišev!“

„Jezasta! — In, da ji je prinesel to sam vitez na konju. Pravijo celo, da sam sv. Jurij?“

„Res je“, se je zopet zarežal Tone, a to pot s polnimi ustmi.

„Jezasta, Jezasta, kdo bi si to mislil?“

„Ali nisem pravil?“

V tem je prišel Martin in se malone vstrašil Toneta.

„Kje je pa soproga?“ se je napravil Tone modrega.

„Pride! Nekaj ima še opraviti!“

„Si zadovoljen Martin! Želim mnogo sreče!“ reče Tone dobrohotno.

Martin je zmajal z ramama.

„Vragi te trgajo!“ se razjari Tone. „Lep mož si! Nikdar ni zadovoljen!“

„Hm, ni taka, kakor sem si želel!“

„Kdor izbira..., pravi pregovor“, dvigne Tone kazalec in ga položi na nos. „Nekje stoji pisano, da morata zakonska potrpeti drug z drugim. Kri ni voda!“

„Hm!“ je djal Martin.

„Hm!“ je ponovil malomarno Tone. „Marjetica se tudi kmalu omoži. Vidiš, djal sem ti, obema sem djal, da zadeneš terno z njo. Raje sta poslušala jezik beraške Urše. Prav tako! Ni lepo, da vama to pravim, res ni lepo. Pa tudi jaz sem človek s slabostmi. S tem vama hočem pokazati, da je vse zlobna izmišljotina, kar se je prej o dekletu govorilo.“

„Hudo nisva mislila nikdar“, odvrne Mina.

„Dovolj!“

V tem pomoli v sobo beračica svojo glavo.

Tone vstane. sname klobuk in začne:

„Hinavskih sirot — reši nas o Gospod.“

Nú, Urša je naglo zaloputnila vrata. Tone je še utegnil zakričati:

„Še mačka!“

Nato zopet sede.

„Toraj, Martin in ti Mina, čujta pametno besedo! Nisem prišel se rogat, Bog obvaruj! Poznam vaju, zato sem prišel! Ne daj Bog, da bi se sedaj kalil med vami družinski in zakonski mir, da bi drug drugemu kaj očitali! Da ni Marjetica vaša, ni bila to vajina volja, ne, ampak volja Gospoda. Bog je tako hotel in temu sklepu se ne da pomagati! Martin, tudi tvoja žena je dobro dete, poznam jo, zato jo čuvaj in ljubi! Kar si prisegel pred oltarjem, to moraš držati in če bi gorelo zraven tebe! Ti Mina jo pa ljubi, kot svojo hčer! Gorje ti pa, ako boš sprejemala koga, ki bo skušal vsejati duha prepira in se hotel mešati v vaše stvari! Potem zbogom sreča! Take odženi!“

Tone je vstal.

„Kar sem imel povedati sem povedal. Sedaj grem!“

„Nú izpij še kupico jabolčnice, če hočeš!“

„Pa bodi“, odvrne Tone.

Prišla je še Martinova žena in Tone je moral povedati, kako se je učil za peka.

Zadovoljno smehljaje je šel Tone domov in polglasno mrmral.

„Še se mi godi za silo, na tem božjem svetul Hm!“ ....

XII.

Ne bomo se čudili, da je Žagarjev Tone, vzel Marjetico za ženo. Saj se tudi oni ljudje niso, ki se navadno vsemu čudijo. Bilo je, kakor bi se moralo zgoditi.

Marjetica je bila vsa presenečena, ko jo je oče Žagar vprašal, če hoče postati žena njegovemu sinu. Zrla je pred se in solza ji je prilezla v oko.

Starec jo je gledal, nato pa, kakor bi se nečesa spomnil djal:

„Marjetica ne misli, da radi denarja, Bog je priča, da ne! Tone je že prej, predno še je kdo vedel kaj več od tebe, pravil meni, da želi tebe. Djal sem mu naj še potrpi, ker še ni sile, a branil mu že takrat nisem!“

Marjetica je vzdignila glavico in ga pogledala s tako hvaležnim, tako radostnim okom, da bi dal starec celo kmetijo za ta pogled.

Obrisal je dekletu solze.

„Kakor sem djal, ostane, kaj Marjetica?“

„Da, če boste zadovoljni z mano!“ odvrne tiho dekle.

„Zadovoljni, nu — hm. Kaj govoriš?! Drugače bi te ne snubili!“

Tako je postala Marjetica mlada Žagarjevka in dobro se ji je godilo.

In Anka? Veselila se je, da ji je prišla najljubša prijateljica v hišo. A ne dolgo! Vzel jo je Rojkov Pavle iz očetove hiše in jo vsadil na svojo domačijo.

O Ribnikarju in njegovemu sinu se ni zvedelo nič več. Enkrat so ljudje nekaj govorili, da je umrl v Ameriki, sin pa se je baje oženil z neko Amerikanko. Žena ga ima pod klobukom. Ne vem če je res! Cigan Arniša pa je dobil svoje plačilo Ogerski orožnik ga je vstrelil, ker mu je všel pri neki tatvini.

Našim znancem je pa Bog blagoslavljal hišo in zakon. Bili so srečni, kakor morajo le biti srečni ljudje na kmetih pod slamnato streho in z Bogom v srcih.

Petkov Tone je zapustil svoj dežnik in hodil malce lepše opravljen kot prej, češ, da se Marjetica ne bo sramovala svojega ujca. Radi so ga imeli in marsikdo ga je vprašal za svet. Za kratek čas je še delal grablje, pa ne za prodajo, ampak za Marjetico in Anko.

* * *

Ščavnica je še kakor po navadi vsako leto popljavljala travnike in učila prebivalce ničnosti sveta. In vsako leto v mesecih, ki so brez „r“ je šla mala družba loviti rake. Razloček je bil le ta da so si jih potem razdelili na polovico Žagarjevim in Rojkovim. Včasih so se pa povabili na za jutrek z njimi, enkrat tu, drugikrat tam.

Petkov Tone ni nikdar manjkal in povedati je moral še marsikatero.

KRUTA MATI.

(Iz češčine. — Priredila Hedvika Podlipška.)

(Konec.)

V nedeljo popoldne je šla kolarka z Anico v Rohozno. Bila je nališpana, kakor da bi šla na svatbo. Lepo zlikani čevlji z visokimi petami so ji škripali, a na levi roki je nesla malo, pisano pobarvano košarico, Anica je pa capljala poleg nje. Šli ste takoj po kosilu ter prišli tja prav ko je zvonilo k večernicam.

Iz vseh hiš so prihajali ljudje ter šli proti cerkvi. Starci z rožnimvencem okoli roke, dekleta z molitveniki v rokah, možje in mladeniči s pesmarico pod pazduho.

Med mladeniči je bil eden polugosposko oblečen. Na glavi je imel majhen klobuček s peresom a na srajci stoječ ovratnik. Bil je dečko kakor sveča, velike, modre oči so se mu smejale

in lica gorela. Lase je imel lepo počesane. To je bil kolar Mikeš.

Kolarka ga je dobro poznala, zato ji je tolklo srce hitreje, ko ga je opazila. Ko je videla, da gre v cerkev je rekla Anici: „Pojdevi tudi k večernicam, da boš videla tukajšno cerkvico.“

Le sti in sedli v zadnjo klop. Anica je za čudeno pogledala z obraza na obraz, z enega oltarja na drugi, ter se čudila, da je tukaj gospod župnik popolno drugačen kakor doma. Ni mogla razumeti, zakaj ima ta cerkvenik brke pod nosom — zakaj ima ta učitelj na koru tako slab glas. Kolarka je klečala nepremično, kakor da bi bila zatopljena v največjo pobožnost, kradoma pa se je ozirala v stran, kjer so stali mladeniči.

Po večernicah se je vstopila pred cerkev ter čakala babice.

Ko je prihajal Mikeš, se je obrnila ter gledala po okolici, kakor, da noče, da bi jo videl. S tem pa je toliko več privabila na-se njegovo pozornost.

„Dobro došli k nam v Rohozno!“ jo je pozdravil ter privzdignil klobuk. „Koga pa tu čakate?“

„Oh, vi ste?“ se je obrnila kolarka ter se delala, kakor da bi bila začudena. „Dobro došli tudi vi!“

Podala sta si roke.

„Koga čakam? Babica, je neki prav razumna in zna pomagati otrokom.“

„Sem slišal, je potrdil Mikeš. „A kaj imate bolno dete?“

„Tu-le Anica vedno boleha“, je rekla kolarka pokazivši na deklico.

„Pa kaj ji je?“

„O tem bi se dalo mnogo povedati“ je vzdihnila ter pogledala kvišku kakor bi hotela reči: „Podedovala je to po očetu.“

„Kako vas obžalujem“, je rekel Mikeš kar tako iz navade. „Tam le že gre babica. Torej z Bogom! Kako dolgo pa ostanete tu?“

„Do večera. Pogledati moram tudi h Kodrni, je neki bolna.“

„Ne vem, menda ne bo hudega. No torej z Bogom, morebiti se še vidimo.“

Kolarka se je nasmejala ter ga pogledala rekoč: „Torej na svidenje!“

Mikeš je odšel in babica je prišla.

Kolarka ji je šla naproti.

„Dobro došli!“

Dobro došli tudi vi! Kaj pa iščete tu v Rohoznem?“

„Prišla sem k vam s svojo deklico, ki vedno boleha.“

„Kaj pa ji je? Toda pojdite k meni na dom da jo nekoliko pregledam.“

Šli so k babici na dom. Pregledovala je Anico kakor kak stari doktor, merila jo na dolgo in široko ter spraševala mater kako in kdaj pride ta bolezen na deklico. Kolarka je lagala tako nestransko, da se je kar prašilo ter pravila, kako huda božjast prejema otroka.

Anica je začudeno gledala mater: „Ali mamica, kaj je to božjast? Jaz ne vem ničesar!“

„Kako moreš to vedeti, ako pride na te v spanju?“ je odgovorila mati.

„Torej božjast!“ je dejala babica ter gledala modro pred se.

„Da, božjast in kakšna!“ je pritrdjevala kolarka. „Včasih mislim, da mi ostane mrtva v naročju.“

„No, da, da, so čudne bolezni!“ je kimala babica z glavo. „Dekletce se zdi zdravo in vendar ni. Marsikateri človek je kakor jabolko, zunaj rdeč, znotraj gnil. Dam vam mast, s to ji mažete želodček, pa te le korenine. To ji skuhaite ter ji dajte pit vsaki večer. V nedeljo pa pridite zopet, da mi poveste kako je.“

Kolarka se je zahvalila babici, stisnila ji nekaj v roko, ter šla obiskat Kodrno.

Proti večeru se je vračala domov. Za vasjo ob potoku je sedel Mikeš s trnkom v roki, dasi je bilo v potoku rib, kakor belih vran.

Komaj ga je kolarka zapazila, že ji je zaplesalo srce: „Aha, čaka mene!“ si je mislila, a glasno pristavila:

„Bog daj srečo!“

Mikeš je vstal, ter šel k nji: „Greste že domov?“

„Da, čas je že; ne vidite, da se že mrači?“

„Kako ste odpravili pri babici?“

Kolarka je zmigala z ramami ter vzdihnila, kakor da bi hotela reči: „Ni več upanja.“

„Škoda, je lepo dekletce. Hiša je njena?“

„Da.“

„A ko bi — —“ Mikeš je pogledal v tla — „čegava bode?“

„Moja.“ Kolarka mu je gledala zvedavo v oči.

„Ako dovolite vas nekoliko spremim.“

„Toda kaj porečejo ljudje?“ je dejala kolarka ter se boječe ozirala.

„Kaj morejo reči? Gremo po cesti in pa — vsaj potrebujete kolarja.“

„Ana, pojdi nekoliko naprej!“ je velela hčerki.

„No da, potrebujem kolarja, toda s pomočnikom bi mi bilo težko.“

„Gotovo“, je pritrdil Mikeš, „Povem vam odkritosrčno: Ko bi vedel, da bi bila hiša Vasa in bi se vam dopadel — —“

„Kar ni, to se še lahko zgodi“, je šepetala kolarka, „to dekletce ne bo dolgo.“

„Ko bi se prigodila kakšna sprememba, sporočite mi.“

„Gotovo vam to naznanim.“

„Mamica, glejte,“ je klicala Anica, „tam se že vidi naš zvonik.“

„Saj res!“ je rekel Mikeš, „čas je, a se tudi jaz vrnem. Lahko noč, dobro se imejte!“

„Tudi vi. Hvala za spremstvo!“ Podala mu je roko ter mu gledala dolgo v modrejasne oči. Zadržela je in lica so ji gorela.

Ločila sta se. Kolarka se je ozrla še nekolikokrat za Mikešem. Prišli ste domov že po „Zdravi Mariji.“ Zvezde so svetile na nebu in ravno ko ste prišli na dvorišče je padla ena iz oboka.

„Mamica, glejte tam le je padla zvezdica“, je rekla Anica, „kaj je to?“

To pomeni, da je nekdo umrl, ali da bo kmalu umrl, je odgovorila mati zamolklo.

* * *

Že od daleč je bilo slišati kravo.

„Slišiš, kravica naju kliče, pojdi hitro“, je rekla mati. „Preoblečevi se in pojdeva mlesti.“

Ko je pomolzla, je precedila kolarka mleko ter ga nesla po navadi v klet. Anica je šla z lončkom za njo.

Na nebu je gorelo toliko svetilk, kakor da bi angelci razsvetlili vsa okna v veliki hiši nebeskega očeta, ob plotu v travi pa so svetile kresnice kakor padle zvezdice.

„Mamica, glejte tam kresnice! Prosim vas vlovite mi eno!“

„Počakaj toliko, da denem mleko v klet.“ zagledala se jo v temno klet ter nadaljevala: „Tam zadaj bi ta mušica kaj lepo svetila! Počakaj, Anica, takoj ti eno prinesem.“

„O, da!“ je zaploskalo dekletce.

Kolarka je hitela na vrt ter vjela ob plotu dve kresnici. Ko jih je vzela v roko, se je stresla po vsem telesu. Pohitela je ž njima v klet ter rekla ljubeznivo: „Tako Anica, tu imaš kresnici. Pojdi tja v drugo klet in igray se ž njima, jaz zaprem duri, da bo še bolj temno in muhi še lepši svetili. Za trenutek pridem po te, ne jokaj!“

Zaprta je vrata od druge kleti ter bežala skozi prvo klet in po stopnjicah hitreje kakor Kajn ter skrbno zaklenila. Pred kletjo se je ozirala in poslušala, če ni nikogar blizu. Nikogar ni videla in ničesar drugega slišala, kakor krčevito biti srce, na katerega je tolkla vest, ter sladko petje slavca, kakor da bi gnjezdil v raju ter se zato navzel rajskega petja.

Kolarka je hitela v sobo, legla v postelj a celo noč ne zatisnila očesa. Nekolikrat je hotela vstati ter odpreti Anici, a vselej se je spomnila na Mikeševe krasne oči in te so jo gledale tako

poželjivo. Videla ga je v duhu pred sabo in zlobni duh ji je šepetal :

„Kako krasno bo življenje s tem človekom! Anici pa bo v večnosti boljše, kakor bi ji bilo tu na svetu.“

Ali ta greh!“ je opominjal dobri duh.

„Eh, kaj greh!“ je šepetal zapeljivec, „pri spovedi se odpusti še tako velik greh. Uživaj svet na koncu življenja pa delaj pokoro!“

Ne veruj, ne veruj!“ je klical dobri angelj

Tako se je bojeval v kolarki dobri glas s hudim celo noč; od groze in strahu se je potila. Konečno se je vendar zdanilo.

Vstala je in šla ven na prag. Sveži, zdravi zrak ji je pregnal za trenutek temne misli iz srca.

Petelin je zapel, toda njegov glas se ji je zdel karajoč. Spomnila se je na dogodek z Jezusom in sv. Petrom. Zamislila se je ter mahnivša z roko šla po ključ od kleti — hotela je odpreti Anici. Toda v tem se je spomnila: Dekletce bi pripovedovalo, da sem ga pustila celo noč v kleti, kaj bi rekli ljudje? Eh, ker je že tam, naj tam ostane!

Šla je v hlev ter pela iz vsega grla. Hotela je z petjem zadušiti glas vesti.

Predpoldne so tolkli sosedovi otroci na vrata. Kolarka je hitela gledat, kdo trka. Bala se je, da bi kakšen radovednež ne prišel v hišo. Videč otroke, jih je vprašala kaj hočejo.

„Prišli smo po Anico, da bi se šla igrati z nami!“

„Anica je bolna, ne pojde nikamor.“ To rekši, je zaloputnila z vrati in zaklenila.

Anica pa je sedela med tem sključena v zadnji kleti ter jokala od strahu in glada. Revica ni vedela ali je še noč ali že dan.

Mati jo je pustila v kleti do večera. Ko se je stemnilo, je šla plaho se ogledajoč v klet. Komaj se je obrnil ključ v ključavnici je začela Anica klicati s hripavim glasom: „Mama, mama! Kje ste tako dolgo?“

Kolarka je naglo zaprla duri, da bi glasek bednega deteta ne prišel ven, ter proklinjajoč deklece, da tako dolgo ne pogine, bežala v hišo.

Ko je Anica slišala, da so se vrata zopet zaprla, se je vrgla na tla, zarila prstiče v glino ter klicala: „Kruha, kruha! Samo košček kruha!“

Na drevesu za kletjo je pel slavec in mesec se je smehljaj. Bilo je krasno, tako da ni možno povedati.

Zgodaj zjutraj je šla kolarka zopet v klet, oprezno je odprla, šla po stopnjicah ter poslušala. V kleti je bilo vse tiho.

„Anica! je zaklicala.“

Iz zadnje kleti se je oglasil slabotni glasek

umirajočega deteta; „Kruha, za Boga — samo košček kruha!“

Kolarko je pretresel mraz.

„Še ni mrtva?“ se je zgrozila ter bežala proč. „Jaz znorim!“ in lomila je roki.

Hodila je celi dan po dvorišču v večnem strahu, da bi ne prišel kdo vprašat za Anico.

Konečno, konečno je zašlo solnce, toda danes za temne oblake. Blížala se je nevihta in naglo se je stemnilo. Kolarka je šla strahoma v klet. Šla je k zadnjim vratom ter zaklicala:

„Anica!“

Nič — niti glasu.

„Anica, slišiš?“

„Konečno!“ se je oddahnila kruta mati ter odprla duri.

Ozrla se je po kleti, vse je bilo mirno, le dve kresnici ste svetili kakor zvezdici v laskah mrtvega deteta.

Z obupno odločnostjo je zgrabila kolarka truplo edinega deteta ter ga nesla v sobo na postelj. Tam ga je slekla in umila. Ubogo dete si je od glada zgrizlo prstiče in krasni, blede obrazek je bil ves razpraskan.

Zunaj je bučal grom vedno glasneje, bliski so švigali, toda kolarka je bila v svoje delo tako zamišljena, da ni opazila nevihte. Ko je imela mrtvo tako napravljeno, kakor da bi bila umrla v postelji, je rekla zadovoljno: „Torej, to je sedaj gotovo!“ — Na to je šla k oknu ter se zagledala v temo. V tem pa se je zablislilo, kakor da bi se razlilo celo morje srda po nebu, zagrmelo je da so okna zaklepetala. Kolarka je zakričala, zakrila si oči ter padla na tla. Tako je ostala sključena vso nevihto. Mrzli pot ji je lil raz čelo in zobje so ji drgetali. V peklu ne more biti mnogo hujše, kakor je bilo kolarki v tej noči.

Konečno je nevihta prestala, mati morilka pa ni mogla več obstati sama z mrtvo. Bežala je k sosedovim ter trkala na okno: „Za Boga vas prosim dobri ljudje, odprite!“ je klicala jokaje.

„Kaj se je zgodilo?“ je vprašala prestrašena sosedica.

„Oh, jaz nesrečna mati!“ je kričala kolarka, „kaj hočem začeti?“

„Ali kaj vam je? Povejte vendar!“ je dejala sosedica odpirajoč vrata.

„O, draga sosedica, pri vseh svetnikih vas prosim, pojdite z menoj k nam. Anica se je tako zelo prestrašila nevihte, da jo je prišla zopet božjast, a sedaj jo je umorila. Oh, oh, oh! Kaj naj počnem brez nje?“

„Morda pa ni mrtva?“

„Je, o je! Nihče mi jo več ne oživi! O moje zlato dete!“

„Počakajte, le ruto si ogrnem ter pojdem takoj z vami.“

Še predno se je zdanilo so prišle h kolarki ženske iz pol vasi. Milovale so ubogo mater ter obžalovale mrtvo.

„Ta revica je imela božjast! Le pogledjte kako ima razgrizene ročice.“

„Oh moj Bog, to je moralo biti hudo!“ je dejala ena.

„Kako pa, da nas niste poklicali, draga sosedica?“ je vprašala druga.

„Kako sem pa mogla, jaz uboga? Božjast jo je lomila, da sem jo komaj držala. Klicala sem skoz okno, toda kdo me je slišal v takej nevihti?“

„Res je tako, res! Uboga mati!“

Tretji dan je bil pogreb. Prišla je botra, prišlo mnogo drugih. Belo oblečene deklice so nesle Anico, ob žalostnem zvonjenju, ven na pokopališče. Vsak je vrgel v grob rožmarin in drugih cvetlic in bilo je jokanja, da je težko povedati.

Kolarka je omedlela.

Duhovnik je sklenil roki ter rekel: „Molimo tri Očenaše in Češčene Marije za pokojno Anico in za vse tu v Bogu počivajoče: Oče naš kateri si — — — tako na zemlji.“

Komaj so začeli ljudje moliti dalje: „Daj nam... vsakdanji kruh!“ je kolarka divje zavpila ter se zasmejala, da je vse strah obšel: Jaz ji pa nisem hotela dati kruha!“ Na to je začela praviti da je Anico umorila z gladom.

Žene so se s strahom odmikale od nje. Duhovnik pa je pomignil možem rekoč: „Odpeljite jo domov ter dajte k nji stražo. Reva, zblaznela je od žalosti.“

Zdravniki, kateri so potem preiskovali mrtvo, so potrdili, da je blazna kolarka govorila resnico. Dekletce je res umrlo od gladi.

Mati morilka ni zblaznela od žalosti, le črv vesti ji je razjedel razum.

Kako bode sedaj delala pokoro?

Kje je tisto krasno življenje, kakoršno ji je obljuboval lobni duh?

Koledarček.

Avgust

23. XII. pobinkoštna nedelja. (Evangelij: O usmiljenem Samarijancu.) Srce Marijino. Cefirin I. pap.; Samuel. muč. — 27. ponedeljek. Jožef Kalas. sp.; Natalija; Gebhard šk. — Danes je prvi kružec ob 1 uri 40' zjutraj. Mnogo dežja in velika vročina. — 28. torek. Avguštin, šk.; Hermet. muč. — 29. sredo. Obglavljenje sv. Janeza Krst. — 30. četrtek. Roza Limanska, dev.; Feliks, muč. — 31. petek. Hajmund, sp.; Izabela, dev.

September

ima 30 dni. Dan se skrči za 1 uro 33 min.

1. sobota. Egidij, op.; Verena, dev. muč.

2. XIII. pobinkoštna nedelja. (Evangelij: Jezus ozdravi deset gobavih). Angelska nedelja. Štefan, Kr. Antoin, muč. — 3. ponedeljek. Evfemija, Tekla, Erazma, Doro-teja. — Danes je ščep ob 12 uri 34' ponoči. Lepo in gorko vreme se obljublja. — 4. torek. Rozalija, dev.; Ida, kr. — 5. sredo. Lavrencij Just., šk.; Viktorin šk. — 6. četrtek. Hermogen, muč.; Pelagij, muč. — 7. petek. Bronislava, nuna; Regina, dev. muč. — 8. sobota. Mali šmaren. Rojstvo Marije Device.

9. XIV. pobinkoštna nedelja. (Evangelij: O božji previdnosti.) Ime Marijino. Korbijan, šk. — 10. ponedeljek. Niko ej Toled., sp.; Pulherija, dev. — Danes je zadnji krajec ob 9 uri 51' zvečer. Še vedno lepo vreme. — 11. torek. Prot in Hijacint, muč. — 12. sredo. Macedonij, šk.; Gvidon, sp. — 13. četrtek. Virgilij, muč.; Amijat (Ljubivoj), šk. — 14. petek. Povišanje sv. Križa; Notburga, dev. — 15. sobota. Nikomed, muč.; Evtropija, vdova.

Kaj pravi politika?

Avstrija-Ogrska. Državni zbor bo menda sklican na dan 17. ali 18. septembra. — Umrl je bivši mnogoletni vojni minister Krieghammer v Ištu. — Razburjenje med Korošci zaradi pri-krajšanja pri volivni reformi se še sedaj ni podelo. Iz vseslovenskega stališča je želeli, da ta boj prej ko mogoče poneha saj imajo od njega le sovražniki svoj dobiček. Zelo neprevidno pa se nam vidi, ako bi hoteli še drugi obmejni Slovenci prilivati temu ognju olja. — Ob priliki velikih vojaških vaj v Dalmaciji, na katerih bode sodelovala mornarica in armada, obišče cesar tudi prvokrat Bosno. Pravijo, da prideta v Kotor pozdravit cesarja tudi črnogorski knez Nikica in njegov sin Mirko. — Pri deželno-zborski volitvi na spodnjem Štajerskem je zmagal dr. Jankovič.

Drugi kraji. Angleški kralj Edvard je obiskal nemškega cesarja Viljema v Krombergu. Temu obisku odrekujejo vladni listi politički pomen, katerega mu pripisuje drugi svet. Iz Kromberga je kralj Edvard odpotoval v Marijine vari na Češkem. — Iz raznih mest Rusije javljajo o mnogobrojnih ubojih policajev. V Varšavi so vrgli bombo pod voz guvernerja, ki je bil ranjen. Zadnje dni je bilo v Varšavi zopet mnogo mrtvih. Govori se, da bo imenovan za diktatorja ruske Poljske grof Ignatjev. Upori, ropi in umori so na dnevnem redu. Policija je zasledila več zalog bomb. Vojno sodišče v Kronstatu je obsodilo več upornih vojakov in civilnih agitatorjev na smrt, več jih je obrojnih na večletno ječo, nekaj pa opsoščenih. Vlada misli menda razpisati nove volitve že v bližnji prihodnosti, ker namerava sklicati jeseni državno dumo, za katero pripravlja že razne zakonske predloge. — V Auhralu na Bolgarskem so se spopadli Grki in Bolgari. Več jih je bilo ubitih, mnogo

ranjenih in mesto je začelo goreti. Grška hoče pretrgati diplomatične zveze z Bolgarijo pod pretvezo, da bolgarska vlada podpira protigrško gibanje. — Sultan je nevarno oboel. Naenkrat pa je ozdravel. Čudna bolezen! — Odkar so umorili zarotniki srbskega kralja Aleksandra, ni imela Angleška več na srbskem dvoru svojega zastopnika. Sedaj so se pa midsabojne razmere toliko zboljšale, da je že prišel v Belgrad novi angleški poslanik. — V Essenu na Nemškem zboruje nemški katoliški shod. Udeležuje se ga blizu 30.000 oseb. V Turneju v Belgiji zboruje pa evharistični shod. Kot zastopnik papežev se ga udeležuje kardinal Vanutelli. — Sv. oče je izdal encikliko na francoske škofe; v njej potrjuje vse sklepe škofov; prepoveduje ustanovitev verskih družb, dovoljuje pa družbe, ki imajo kanonični značaj. Energično ovrže vse pritožbe naspronikov. V odgovoru na to encikliko se škofje zahvaljujejo papežu za encikliko in mu izražajo svojo udanost in zvestobo.

Naša društva.

Moška Marijina družba v Trstu bode imela dne 2. septembra zjutraj ob 9. uri odborovo sejo, popoldne pa ob 1 in tri četrt mesečni shod v

cerkvi sv. Antona Novega. K shodu smejo priti tudi neudi. Uhođ skozi zakristijo.

Ženska Marijina družba v Trstu. Č. gospod v ditelj Francišek Guštin je dobil dvamesečni dopust in se je šel zdraviti v Slatino na Štajerskem.

Slov. kat. izobraževalno društvo v Trstu je imelo dne 12. avgusta svoje prvo predavanje. G. predsednik Fr. Jelenc je predaval o zemljepisju in je nazorno pojasnjeval z velikim globusom. Št. Stanič je govoril o razvoju društvenega življenja v Trstu. Voditelj moške Marijine družbe je pa povedal nekaj o čudnih strahovih.

Dne 2. septembra bode drugo predavanje v prostorih župnijske knjižnice pri Sv. Antonu Novem (kakor zadnjič).

Slov. župnijska knjižnica se toplo zahvaljuje tukajšnji hranilnici in posojilnici za podeljeno podporo 50 K. Enako svoto je prišla tudi Rafaelova družba v Trstu za varstvo katoliških izseljencev in za o izreka hranilnici s tem iskreno zahvalo.

Slov. Marijin Dom. Blagajništvo je za čas odsotnosti č. g. Fr. Guštin-a sprejel č. g. Andrej Zink

+ Cesarjev rojstni dan. V soboto je bil 76 letni god našega presvitlega cesarja. V predvečer je bil navaden obhod veteranov po mestu z godbo. Llojdovi parniki in angleške vojne ladje so bili razvetljeni. Na stari llojdovi ladji „Stadion“ so užigali umetne ognje. Uradniško društvo „Avstria“ je uprizorilo plovno na morju in pojedino na llojdovem parniku. — Na cesarjev rojstni dan so visele iz javnih poslopij črno-rumene zastave. Konzulati so razobesili svoje zastave. Llojdovi parniki so razobesili slavnstne zastave. Ob deveti uri je bila slovesna sv. maša pri sv. Justu, potem sprejemanje čestitk pri namestniku in popoldne gostitev.

+ Nadvojvoda Friderik je obiskal minoli teden Goriško. Nadzoroval je vojaštvo. Odpeljal se je tudi d. lje proti Livku in Tolminu in se povsod prepričal o domovinskem čutu in vdanosti prebivalstva.

+ Štiridesetletnico mašništva je obhajal dne 12. t. m. mnogozaslužni gospod dekan v Hrušici monsignor Anton Rogáč.

G. Rogáč se je rodil dne 18. maja 1840. v župniji Zagradec na Kranjskem. Kakor več bla-

gih kranjskih mladeničev, tako si je tudi g. Rogáč odbral tržaško-kopersko škofijo, kateri je kot duhoven posvetil svoje vspešno delovanje. V mašnika je bil posvečen pred štiridesetimi leti v dan 12. avgusta 1866. V teh letih je služboval na šestih mestih. Bil je kaplan v Jelšanah in Predloko, ekspozit v Dragi in Podgradom, ter župnik na Katinari in v Hrušici. V vseh teh svojih službah je mnogo deloval in vestno spolnoval svoje, večkrat zelo težavne in naporne dolžnosti.

A krono svojemu neumornemu delovanju je postavil v Hrušici. Meseca majnika 1886 je prišel v Hrušico kot župnik in kot dekan jelšanskega dekana. Obsežna je hrušiška župnija. Obsežna je jelšanska dekanija, ali g. Rogáč vedno spolnuje do pičice dolžnosti svojih častnih služb. Sloga med dekanijko duhovščino, splošen napredek v celem dekanatu nam povesta o uzornem delovanju modrega dekana. Oznanovanje božje besede, lepi vspehi v soli, čistoča in snaga v župni cerkvi in pri podružnicah, krasni paramenti, novi zvonovi itd. vse to nam je živa priča kako skrbnega župnika ima hrušiška župnija v osebi gospoda Rogáča.

Pesebno velike zasluge pa ima g. Rogač na gospodarskem polju. Dvajset let je načelnik gospodarske zadrage za sodni okraj Podgrad.

Po velikem prizadevanju g. Rogača se je ustanovila pred štirimi leti v Podgradu hranilnica in posojilnica, katere načelnik je g. Rogač.

Posebno velikega pomena za Hrušico in okolico pa je hrušiška mlekarna. Ta z velikimi žrtvami od strani g. Rogača ustanovljena zgradba je sezidana na najmodernejši in zelo praktičen način. Ta mlekarna pa je pravi blagor tamošnjemu ljudstvu. Trditi smemo, da se ljudstvu, katero ni popred skoro novčiča dobilo za mleko, zdaj štejejo vsak mesec tisočaki in to je gotovo neizmerno velikega pomena za blagostanje teh krajev.

Tako deluje g. Rogač v Hrušici za blagor ljudstva že nad dvajset let. Ni se čuditi, da ga vse ljubi in poštuje. Ni se čuditi, da so ga sv. Oče papež l. 1904 zaradi njegovih velikih zaslug imenovali svojega komornika.

Duhovščina jelšanskega dekanata in sosednih župnij je prišla monsignoru Rogaču skupno čestitat že dne 9. t. m. Izročili so mu tudi več lepih daril. Gosp. Svetč je prečital za slavnost primerno zloženo pesem. Zbrani duhovniki so zložili za Ciril Metodovo družbo K 51-15.

Bog živi še mnogo let tako delavnega monsignora Antona Rogača!

+ Zdravje sv. očeta Pija X. je sedaj zopet popolnoma dobro. Zato je šel njegov zdravnik Dr. Lapponi na počitnice.

+ Usmilite se uboge vdove! Udova Škabar Lucija, bivajoča v Rojanu, (na Scalasanti) ki pošteno preživlja s težavnim perilom sebe in svoja dva otroka, je bila v pondeljek okradena. Neznani tatovi so vlomili skozi okno v stanovanje ter odnesli poročni prstan, jedno uro, nekoliko denarja in poškodovali nekaj drugega blaga. Skupno je škode okolo 60 K. Ubogo vdovo, ki je res vredna in potrebna priporočamo vsem usmiljenim ljudem v podporo. Če bi ji hotel kdo kaj darovati, naj pošlje v naše uredništvo. Bog bo vse povrnil.

+ Velik potres je porušil veliko mest v južno-ameriški državi Čile dne 16. t. m. zvečer. Največ je trpelo veliko trgovsko mesto Valparaiso, ki šteje okolo 200 000 prebivalcev. Potresni sunki so trajali več ur. Škoda je ogromna. Število mrličev ni prav gotovo vendar se računi nad 1500. Železnice krog mesta so poškodovane in telegrafne zveze deloma pretrgane. Bog se nas usmili! To leto je res po no nesreč.

× Umrl je v sredo v Gorici upokojeni gimnazijski profesor, šolski svetnik Karol Comparré, v starosti 57 let. Pokojnik je bil od leta 1888. do

svojega upokojenja profesor matematike in fizike na tukajšnji državni gimnaziji.

× Angleška eskadra v Trstu. Dne 17. t. m. ob 9. in pol dopoldne je priplul v naše pri- nišče del angleške srednjemorske eskadre pod po- veljstvom kontreadmirala Sir H. Lambtona ter se je vsidral v pristanišču. Eskadra obstoja iz štirih križarjev prvega reda. Par dni pozneje je priplula še vojna ladja „Diana“. Angleško vojno brodovje je ostalo v Trstu do danes.

× Telefon v Sežani. Od dne 5. t. m. dalje ima c. kr. poštni in brzojavni urad v Sežani tudi javno telefonsko govorilnico.

× Slovenskih dijakov (študentov) je bilo minulo leto 3291, in sicer na gimnazijah 2656, na realkah pa 635.

× Posvečevanje Slovenca monsignora Pelizzo v škofa padovanskega se je vršilo v Čedadu na Beneškem minulo nedeljo s prav veliko slovesnostjo. Slavnosti so trajale še ves ta teden.

× Kmetško župansko zvezo so ustanovili dne 16. t. m. zbrani slovenski župani v Št. Vidu nad Ljubljano. Za predsednika je bil soglasno izvoljen g. A. Belec, župan v Št. Vidu. Zveza ima namen brigati se za potrebe kmetjskih županov po vseh slovenskih deželah.

× Grad Miramar ostane od ponedeljka 20. t. m. naprej zaprt za občinstvo, ker je prišla tja- kaj na daljše bivanje nadvojvodinja Josipa. V vrt se bo pa smelo hoditi.

× Kontrolnih shodov za vojake letos ne bo in jih bo ministerstvo menda sploh odpravilo, ker niso več tako pomembni.

× Pijana maša v Kopru. Česar se ni predrznil objaviti noben italijanski list, niti babji „Piccolo“, je storila „Soča“ z nepopisno slastjo, iz nje so pa pretiskali vsi slovenski protiverski časopisi.

Da se bo zopet videlo kako lažejo taki listi, naj povem na kratko, kaj se je dne 24. julija t. l. v resnici zgodilo v rečeni krčmi v Kopru.

Tega dne torej, ko je bila vsa redovna družina frančiškanskega samostana sv. Ane pri skupni večerji seveda tudi pisatelj, je nekdo poklical o. gvardijana na vrata, proseč, da naj koj pošlje po frančiškana v to in to krčmo, ker neki suroveži z njim počenjajo jako neuljudno. — O. gvardijan, vedoč, da so vsi redovniki samostana sv. Ane (teh je 22) pod streho, je bil popolnoma miren; poslal je pa vendar močnega hlapca na označeno mesto. Ko je ta prišel v krčmo, je res našel frančiškana, ptujca, nikor pripadajočega temu samostanu, v nezvesti, sedečega pri vratih, obkroženega od kakih 15 surovežov, ki so se z njim norčevali. Hlapec ni slišal nobenega petja. Ko je frančiškana nagovoril, da naj pride z njim v samostan, je ta popolnoma molčal, na kar ga

hlapec prime pod pazduho, in ga pelje ven iz krčme, ter srečno spravi pod samostansko streho.

Laži v »Soči« so te-le: Ni res da je popotnik frančiškan prišel v krčmo pijan in tu s pijanimi p božnimi barbarskimi romarji pel pijano mašo. Res je pa, da je on prišel v Koper trezen, poprašal nekega človeka kedaj odpluje parnik iz Kopra v Trst in ko mu je ta odgovoril, da komaj za tri ure, je ptujec-frančiškan stopil v bližnjo krčmo. Kaj se je tam godilo, dokler ni prišel po njega hlapec samostana sv. Ane, to vedo dobro, edino suroveži koprski in krčmar. A glej! Krčmar trdi, da ni bilo »pijane maše«, suroveži pa molče ko grob. Zakaj? Po mestu se je govorilo, da so deli prav oni frančiškanu v vino smodkinega pepela in ga tako opili. Da mora to bit resnično, je očitno, sicer bi bila drugi dan vsa stvar v »Piccolu«, kateri kaj rad objavlja resnične ali pa izmišljene grehe duhovnikov, posebno ne italijanskih.

Obrekovalec »Rošo«, torej kakor pravijo v Kopru: čučaltri (srčelitre), naj bi se bil popred dobro obvestil o tej »mastni« zadevi, ... morda je bil pa tudi on pričujoč ... morda celò spremljal s klavirjem ali harmonijem ... saj najbrž se je učil tudi kaj takega ... to pijano mašo ...

Še nekaj. Ker je on tako dobro obveščen o tem pohujšanju v krčmi, naj blagovoli celo obrekovanje s pričami potrditi na kar ga javno pozivljam. Ako on tega noče storiti, in to mu je prav lahko, saj ve dobro kje je sv. Ana, mu javno kličem v obraz: obrekovavec! P. H. R.

(Slovenski isti so naprošeni, da ponatisnejo ta dopis. Uredn.)

× Zavod »Elizabetišče« v Tomaju. Zavod šolskih sester »Elizabetišče« v Tomaju stoji na izredno lepem kraju, na hribu Taboru, z krasnim razgledom, z romantično okolico in zdravim ugodnim podnebjem. Samostan ima trorazredno šolo z osnovnim poukom in sicer po ljudsko šolskem načrtu za Primorsko v slovenskem jeziku; gojenke se poučujejo tudi prosto v nemškem jeziku.

Deklice se vzgajajo v pravem krščanskem duhu, v skromnem a dostojnem vedenju in v domovinskem čutu. Poučujejo se v kuhinji, snajenju po sobah, likanju, šivanju in vezanju na stroj in se urijo na željo roditeljev tudi v pranju in raznih vrtnih delih, kar služi vsaki gospodinj v družinskem življenju. Na mesec se plačuje K 24.— Šolsko leto se prične s 1. septembrom. Oglasila naj se blagovole pošiljati pravočasno na naslov: Šolske sestre »Elizabetišče« v Tomaju P. Sežana.

Delo nove zgradbe vrlo napreduje in v kratkem se dozida poslopje že do vrha.

× Iz Črnega Vrha nad Idrijo. Slovenska dijaška zveza je priredila v nedeljo 12. avg. v našem izobraževalnem društvu predavanje. Predavala sta dva vseučilišnika in sicer g. Mirko Božič o namenu in pomenu katoliških shodov in g. Ivo Česnik o izobrazbi. Oba predavatelja sta bila pohvaljena.

Naša dekleška Marijina družba je praznovala dne 15. t. m. dvanajstletnico svojega obstanka s skupnim sv. obhajilom in s slovesnim sprejemanjem nekaterih deklet v družbo.

× Za uboge sirote Semec je prijel podpisani od neimenovanega dobrotnika še eno krono. Bog plati. Jakob Ukmar.

— 53. nemški katoliški shod se je vršil od 19. do 23. avgusta v Essenu. Priglasilo se je 12 škofov, slavnostnega spreveda se je udeležilo čez 40.000 mož. Tudi nekatoličani so brezplačno ponudili prenočišča zborovavcem. Kakega nasprotovanja ni bilo od nobene strani kajti nemška mesta si — ne glede na dobiček — štejejo v čast, če so izbrana za zborovališča katoliških shodov in tudi protestantovski župani pridejo vedno pozdravljat udeležence shoda. Letos je bil v gostilnah tudi oddelek za abstinentne, torej gostilne brez vina in piva.

× 47 tunelov daljših in krajših je na novi železnici od Trsta do Jesenic.

— Dohodki južne železnice so zaostali v dobi od 1 do 13 avgusta za več nego 100.000 K za dohodki lanskega leta v isti poslovni dobi. To so posledice konkurence nove planinske železnice.

Razpisani štipendiji. V začetku šolskega leta 1906-1907 so razpisane od preč. škofijskega ordinariata te-le podpore:

1) Ustanova za 320 kron na leto, ustanovljena od gospe Šofije pl. Vassal iz Odese.

Pravico do uživanja te vstanove imajo v prvi vrsti siromašni dijaki katoliške vere, rojeni in nastanjeni v rojanski župniji, kateri so namenjeni stopiti v duh vski stan in služiti v tržaško-koperski škofiji.

Mladenci, koji želijo to vstanovo, imajo biti zakonski sinovi poštenih starišev, avstrijski podaniki zdravi in dobrega obnašanja, ter morajo obiskovati nemški gimnazij z dobrim uspehom.

Za Rojanci so k uživanju vstanove poklicani gimnazijski dijaki rojeni in nastanjeni v župnijah ali kaplanijah tržaške okolice. Za temi pa dijaki z zgoraj resenimi lastnostmi iz katere si bodi župnije na deželi tržaško koperske škofije.

2) Ustanova v letnem zne-ku 320 K, katero je ustanovila blaga gospa Cecilija Vassal iz Pariza. Pravico uživati to podporo imajo najprej siromašni dijaki latinskih šol, sinovi slovenskih, ka-

toliških, poštenih zakonskih starišev, ki so se rodili v rojanski župniji v tržaški okolici in tudi tam prebivajo in kateri so se namenili stopiti v duhovski stan in služiti v tržaško-koprski škofiji.

Za Rojanci so k uživanju te podpore poklicani slovenski mladenči latinskih šol in zgorej rečenih lastnostij po vrsti iz naslednjih duhovnij tržaške okolice, namreč: iz Verdelje (sv. Ivan), Opčin, Proseka, sv. Križa, Škednja, sv. Jerneja, (Barkovlje), Bazovice, Katinare, Kontovelja, Trebiča. Tem sledijo Slovenci iz katere koli si bodi župnije tržaško-koprske škofije; za tem Slovani te škofije sploh in potem mladeniči rojeni v mestu Trstu.

Pri podeljevanju se ima dati prednost dijakom, ki se učijo na c. kr. gimnazijah: tržaškem, pazinskem, goriškem in ljubljanskem.

Po dovršenih latinskih šolah se nima več pravice uživati te ustanove. Le prav vbogi dijak, ki se odlikuje z lepim obnašanjem, pobožnostjo in marljivostjo, ko stopi v bogoslovno semenišče, zamore še uživati eno tretjino ustanove, dve ostali tretjini pa se bodeti razpisali in dali drugemu sposobnemu dijaku, ki s tem dobi tudi pravico do one tretjine, ki jo uživa bogoslovec, kakor hitro ta bogoslovje dovrši ali pa zapusti semenišče.

Ako bi se v Trstu ali Pazinu odprlo mladeniško semenišče, mora mladenič, ki uživa ustanovo Cecilije Vassalke, vstopiti v to semenišče, in znesek ustanove spada blagajni tega zavoda.

3) Ustanova za 280 kron na leto, vstanovljena od gospe Sofije pl. Vassal iz Odese.

Pravico do vživanja te ustanove imajo sirote (deklice) iz rojanske župnije (prednost pa tiste, katerih oče in mati sta umrli); biti morajo zakonske hčere poštenih staršev, avstrijskih podanikov, zdrave, pobožne in dobrega obnašanja, ter po končanih ljudskih šolah v svoji župniji, želijo biti odgojene v šoli ali kakem ženskem zavodu, tudi učiteljsku ali drugi taki šoli.

Vživati se more to vstanovo do konca tistih šol, katere so potrebne za stan ki si ga izvoli gojenka.

Ako ne bi bilo sirote v Rojanu, katera bi prosila za to vstanovo, so k vživanju poklicane sirote rojene in nastanjene v župnijah ali kapelanijah tržaške okolice, in ako tudi takih ni, usposobljene sirote iz katere si bodi župnije na deželi tržaško-koprske škofije.

O p o m b a. Te ustanove podeljuje tržaško-koprski škof.

Prošnje naj se predložijo škofijskemu ordinarjatu v Trstu do 30. sept. 1906 s krstnim pismom, zdravniškim spričevalom, dokazom siromaštva in s spričevali dveh zadnjih šolskih tečajev.

Slika je morala izostati v današnji številki vsled preobilega gradiva.

Darovi.

Za „Marijin dom“ od $\frac{29}{100}$ do $\frac{30}{100}$ 1906.

Ivana Skerlj K 43, Ivana Stefančič 28, Ivana Gaeta 37, Elizabeta Jug 10, Julija Kafol 4, Neža Šumaj 24, Jožefa Katern 33-20, Marija Birska ml. 4-02, Marija Vizin 6-60, Frančišek Kosec 38, Frančišek Guštin 112. Skupaj 339-82. Stroški 3 K. Skupaj 336-82. Volilo g. prof. Gomilšaka 100. 436-82.

Ustanovniki: M. Skerbič, I. Skerlj, Lovrenc Kristofić župnik, I. Trotošek. I. Nadok, Helena Šabec, K. Št.

Redni udje: Agata Stern 6 K, Emilija Lovšin, M. Mlakar. Frančiška Majcen, Fr. Turk, Marjeta Kikelj 10 K, Ana Kumačič 10 K, Terezija Čap, Uršula Gorjan 6 K, J. Tajn. J. Mlekuš, M. Navali, Antonija Jerič 5 K, Antonija Vočina 3 K, Ana Rot 10 K, Marija Čehovin 10 K, Amalija Čehovin 10 K, Amalija Mešiček, Ivana Oberster 3 K, Marija Bensa 6 K, Fr. S. 4 K, J. S. 4 K, Neža Kranjc, J. Katern 3 K, Marija Keček, Marija Čok, Ana Babnič, Ivana Vekjet 5 K, Peter Trebec 2 K.

Podporni udje: Marija Petaros.

Darovali: Marija Stibilj, Terezija Pečnik, Baron Alber po 10 K, Anton Kukelj 5 K, Marija Jamšek 5 K, Jožef Godnič 4 K, Terezija kavs 3 K, Frančiška Vodopivec, Jožefa Esih, Marija Mandić, Helena Zupan, Ivana Stefančič, Apolonija Mezek, Virginija Furlan po 2 K, Ivana Valenčič, Neimenovana, Marija Krmol, Marija Menardis, Amalija Krže, Helena Sila, Neimenovana, Ivana Sancin, H. Skrl, Marica Bartel, Neža Vovk, Marija Maršek, Jožef Kulot, M. V. po 1 K, Alojzija Vitenberger, Neža Jakl, Ena Rajakovič, Ivana Lušin po 40 stot. Josip Višnjevca 40 stot, Č. M. 20 st. G. Simonič 1-60. Jožefa Uršič 60 st. N. N. 42 K, Cecilija Ceberv 40 stot. N. N. 20 stot.

FRAN GUŠTIN
bivši blagajnik.

Odgovor

nepodpisanemu dopisniku iz Trsta: Zaupajte in pridite pogumno, vse bo prav lahko poravnano. Ta teden pa me ne bo doma. Torej od 2. septembra dalje.

Urednik.

Uganke.

I. Rešitev.

1) pred-log-a, za-log-a, pod-log-a, nadlo-ga; 2) stenska ura; 3) oni, ki ima sekiro ali pa golido.

Pravilno je rešil vse tri uganke samo Kjuder Albin dijak na počitnicah v Dutovljah, ki prejme tudi darilo.

II. Nove uganke.

(Šaljivo vprašanje.) Če bi se peterim ljudem postavilo na mizo pet jajc v skledi, kako bi mogel vzeti vsak eno jajce in bi naposled vendar ostalo še eno jajce v skledi?

(Kjuder Albin.)

Čas zglasitve za darilo do 11. sept